

Länstyrelsen
Norrbotten

BESLUT

1 (7)

Datum
2008-06-23

Diarienummer
511-11325-97

RegDOS ID
NR2013949

BILDANDE AV NATURRESERVATET TORRBERGSTJÄRN I PITEÅ KOMMUN

BESLUT

Med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808) förklarar länsstyrelsen det område som utmärkts på bifogad karta, Bilaga 1, som naturreservat.

Med stöd av 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. (1998:1252) fastställer länsstyrelsen bifogad skötselplan (Bilaga 5) med mål, riktlinjer och åtgärder för reservatets skötsel och förvaltning.

I enlighet med 2 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. (1998:1252) ska länsstyrelsen vara förvaltare för naturreservatet.

För att tillgodose syftet med reservatet beslutar länsstyrelsen med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken att nedan angivna föreskrifter ska gälla i reservatet.

SYFTE

Syftet med reservatet är att bevara den biologiska mångfalden samt att vårda och bevara den värdefulla naturmiljön i området. Reservatet ska även bevara områdets opåverkade karaktär och naturskogsvärden, samt ge förutsättningar för de ingående ekosystemen att fortsätta utvecklas naturligt. Syftet är även att de delar av reservatet som idag har lägre naturvärden ska utvecklas i riktning mot naturskog.

Inom ramen för dessa mål ska reservatet även skydda områdets många fornlämningsmiljöer, samt ge möjlighet till naturupplevelser, friluftsliv och vetenskaplig forskning.

Syftet ska nås genom att:

- Inget skogsbruk bedrivs i området.
- Områdets orördhet bibehålls genom att exploateringar och arbetsföretag i området förhindras.
- Området sköts enligt fastställd skötselplan.

UPPGIFTER OM NATURRESERVATET

Naturreservatets namn:	Torrbergstjärn
Kommun:	Piteå
Lägesbeskrivning:	20 km NV om centrala Piteå
Area:	345 ha
Fastigheter och ägare:	Sjulnäs 21:11, Staten genom Naturvårdsverket Sjulnäs 7:7 (del av), privat markägare Sjulnäs 30:1 (del av), privat markägare Sjulnäs 16:5 (del av), privat markägare

RESERVATSFÖRESKRIFTER

A. Föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden inom reservatet.

Utöver vad som annars gäller är det förbjudet att:

1. Bedriva skogsbruk.
2. Fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar eller tillvarata vindfällan.
3. På annat sätt än vad som anges under punkterna 1 och 2 skada eller förändra mark eller vegetation på land eller i vatten, t ex genom att borra, anordna upplag, gräva, schakta, dika, dämna, dumpa eller muddra.
4. Uppföra byggnad eller annan fast anläggning.
5. Anlägga ledningar i luft, mark eller vatten.
6. Inplantera växt- eller djurart.
7. Släppa ut eller sprida avloppsvatten, gifter, vådliga ämnen, bekämpningsmedel, kalk eller växtnäringsämnen på land eller i vatten.
8. Framföra motordrivna fordon.

Vidare är det utan länsstyrelsens tillstånd förbjudet att:

9. Utöka eller förändra befintlig byggnad eller anläggning.
10. Uppföra älgstorn.
11. Anlägga skoterled.
12. Sätta upp tavla, plakat, skylt, göra inskrift eller liknande.

Undantag från reservatsföreskrifterna i punkt A:

1. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för förvaltaren att utföra de åtgärder som krävs för reservatets vård och skötsel.
2. Ovanstående föreskrifter ska inte heller utgöra hinder för underhåll av befintliga byggnader, vägar, stigar eller andra anläggningar.
3. Utan hinder av ovanstående föreskrifter får renskötsel utövas i enlighet med Rennäringslagen (1971:437). Före anordnandet av fasta anläggningar ska samråd ske med länsstyrelsen enligt 12 kap 6 § miljöbalken, vilket framgår av förordningen (1998:904) om täkter och anmälan för samråd.
4. Vid uttransport av fälld älg eller björn får terrängskoter, t ex fyrhjuling, användas. Vid körning ska i första hand befintliga stigar och leder användas och särskild försiktighet ska iakttas för att undvika skador på mark och vegetation.
5. I Torrbergstjärn finns idag inplanterad harr, röding och öring. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för fortsatt inplantering av dessa arter. Tillstånd att utplantera fisk måste dock sökas hos länsstyrelsen enligt gällande bestämmelser.
Reservatsföreskrifterna ska inte heller utgöra hinder för transporter längst befintlig traktorstig (Bilaga 3) i samband med utsättning av fisk. Observera att det för att framföra motordrivna fordon på barmark i terrängen för detta ändamål, krävs en dispens från terrängkörningslagen (1975:1313) samt terrängkörningsförordningen (1978:594). En sådan dispens kan sökas hos länsstyrelsen.
6. Snöskoteråkning på väl snötäckt mark är tillåtet för:
  - a) Statliga och kommunala tjänstemän i tjänsteärende
  - b) Körning längs skoterled som har markerats enligt svensk standard.
  - c) Körning på Torrbergstjärnen samt parkering av skoter i strandområde i samband med rastning.
7. I de fall Totalförsvaret har intressen (anläggningar och/eller planerade grupperingsplatser) inom reservatet får tillsyn och skyddsarbetsuppgifter utföras utan hinder av föreskrifterna.

B. Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken om skyldighet att tåla visst intrång

Ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheterna förpliktigas att tåla sådana intrång i området som behövs för att tillgodose:

1. Områdets vård och skötsel.

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken

Utöver vad som annars gäller är det för allmänheten förbjudet att:

1. Bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar.
2. Skada vegetationen i övrigt t ex genom att gräva upp växter såsom ris, örter, mossor eller lavar eller ta bort vedlevande svampar.

3. Skada eller störa djurlivet genom att t ex klättra i boträd eller att medvetet uppehålla sig i närheten av fågelbo, lya eller gryt samt att fånga eller döda däggdjur, fåglar, kräldjur eller groddjur.
4. Fånga och insamla ryggradslösa djur.
5. Förstöra eller skada berg, jord eller sten på land eller i vatten genom att t ex borra, hacka, spränga, rista, gräva eller måla.
6. Elda annat än på särskild iordningsställda platser.
7. Framföra motordrivna fordon.

Undantag från reservatsföreskrifterna i punkt C:

1. Snöskoteråkning på väl snötäckt mark är tillåtet för:
  - a) Statliga och kommunala tjänstemän i tjänsteärende.
  - b) Körning längs skoterled som markerats enligt svensk standard.
  - c) Körning på Torrbergstjärnen samt parkering av skoter i strandområde i samband med rastning.
2. I reservatet är det utan hinder av föreskrifterna tillåtet att upplåta jakt och fiske i enlighet med gällande lagstiftning.
3. Bär- och matsvampplockning är tillåtet i området.

Föreskrifterna träder i kraft tre veckor efter den dag de utkom från trycket i länets författningssamling.

SKÄLEN FÖR LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Beskrivning av området

Area:	345 ha
Naturtyper:	Vatten 18 ha
	Skogsmark 237 ha, varav produktiv skog ca 205 ha
	Hällmark 85 ha
	Myr 5 ha

Naturreseptatet Torrbergstjärn är ett välkänt och omtyckt utflyktsmål som ligger 20 km NV om centrala Piteå, ca 5 km norr om byn Lillpite. Torrberget når 202 m över havet och ligger därmed under Högsta kustlinjen. De hårt svallade hällmarkerna på berget vittnar också om havets omilda behandling vid tiden då berget endast var ett grund i Bottenviken. Den natursköna Torrbergstjärnen, som ligger nästan högst uppe på berget, är en klarvattensjö som saknar tillopp och istället får sitt vatten genom kalkkällor under vattenytan. Sjön kantas av gammal tallskog och sena sommarkvällar bidrar storlommens ödsliga rop till att ytterligare höja vildmarkskänslan i området.

Vid Torrbergstjärnen finns också många spår från äldre tider, bland annat finns ett tjugotal härdar kring sjön som visar var samerna haft sina kåtor. Kanske kan de många

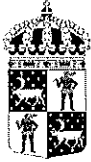
vistena förklaras med närheten till den gamla marknadsplatsen i Lillpite, dit samerna kom när det var vintermarknad. Marknaden i Lillpite finns omskriven redan från 1604, och reservatet nyttjas än idag som vinterbetesland av Semisjaur-Njarg sameby. I tjärnen finns idag inplanterad ädelfisk samt även en del stigar och anläggningar för friluftslivets behov.

Skogarna i reservatet karaktäriseras av tvära kast mellan karga block- och hållmarker och mycket högproduktiva, lövrika blandskogar av örttyp med översilande grundvatten, källor och bäckar. Reservatet är mycket artrikt och inventeringar har hittills resulterat i fynd av ett 30-tal rödlistade kärlväxter och kryptogamer. Många av arterna som t ex rosenticka, rynkskinn och violettgrå tagellav förekommer dessutom i för kustregionen ovanligt stora populationer. I reservatet förekommer även sydliga arter som träjon, tillsammans med arter som vanligtvis påträffas betydligt västligare lägen i länet som t ex knottrig blåslav.

På de kraftigt svallade håll- och blockmarkerna dominerar gammal hållmarkstallskog, inte sällan med inslag av gammal, senvuxen asp och gran. På de gamla tallarna kan man finna taltickan och på lågor av tall växer rödlistade arter som dvärgbägarlav och gräddporing. På en del gammeltallar kan man även se kläckhålen efter den rödlistade skalbaggen reliktböck som är knuten till mycket gammal, solbelyst tallved. På lågor av senvuxen asp i blockmarkerna har även den mycket sällsynta asptaggingen påträffats, en art som endast är känd från ett fåtal lokaler i landet. Hållmarksområdena i reservatet är mycket natursköna och från bergstopparna har man en vacker utsikt över både Piteälvens och Lillpiteälvens dalgångar.

Förutom hållmarkstallskogarna förekommer även vissa bestånd med gammal tallskog på produktiv skogsmark inom reservatet. Marktypen är mestadels av ristyp, även om inslag av lågört förekommer i anslutning till rörligt markvatten. I en del gamla överståndare finner man nästan helt invallade brandljud vilket vittnar om att skogen brunnit tidigare, men att det nu är mycket länge sedan området brann. På norra slutningen av Torrberget finns dock nyare bränna som daterats till ca 1910 genom borring i brandljud. Tillgången på död ved varierar mycket inom tallbestånden. I vissa bestånd förekommer dock allmänt med lågor och torrakor. I dessa miljöer har arter som talticka, fläckporing, dvärgbägarlav, gräddporing och gulporing påträffats.

I svackorna mellan hållmarkerna samt längre ned längst bergsslutningarna har finare material ansamlats och marken är ofta mycket bördig. Typiskt för Torrbergstjärnsområdet är de tvära kasten mellan karga hållmarker och mycket bördiga granskogsmiljöer med rörligt markvatten. Ett sådant område finns omkring den bäck som rinner ut ur Torrbergstjärnen. Bäckens som delvis är underjordisk, översilar ett stort område med grov och högvuxen urskogsartad granskog av högörttyp. Virkesförrådet är uppemot 400 m³sk vilket är mycket ovanligt i Norrbotten. De omkring 30 m höga, grova och gamla granarna står på socklar i ett hav av högorter tillsammans med mycket höga och grova aspar, vårtbjörkar och sälgar. Här förekommer stora mängder av död gran- och lövved i olika dimensioner och nedbrytningsstadier. Bland rödlistade arter som hittats här märks arter som ostticka, lappticka, gräddticka, rynkskinn, stjärntagging och rosenticka. På de gamla granarna växer violettgrå tagellav, gammelgranskål och knottrig blåslav och på stubbar förekommer arter som brunpudrad nållav och rödbrun blekspik. På granarna syns även spåren efter den tretåig hackspettens födosök. På de

grova, gamla sälgarna växer ofta rikligt med lunglav och den som är uppmärksam kan även finna doftticken, som sprider sin angenäma doft av anis i den gamla skogen. På asparna hittar man arter som lunglav, stiftgelélav, liten aspgelélav och småflikig brosklav. Bland kärlväxterna märks arter som strut-, nord- och majbräken, toltä, tibast, liljekonvalj, ögonpyrola, nattviol, skogsnycklar, smultron, ormbär, svart trolldruva, skogsvinbär, vispstarr, hässlebrodd, spindelblomster och grönkulla. Här förekommer även sydliga arter som träjon, tillsammans med rödlistade kärlväxter som norna och myskmåra.

ÄRENDETS BEREDNING

Områdets höga naturvärden uppmärksammades i samband med naturvärdesinventeringar som Piteå kommuns Miljökontor genomförde under mitten av 1990-talet. Inventeringarna visade på att området förutom redan kända värden för rörligt friluftsliv, även hyste mycket höga naturvärden knutna till gammal artrik naturskog. Piteå kommun föreslog därför i en skrivelse till länsstyrelsen 1995 att Torrbergstjärn skulle avsättas som naturreservat. På uppdrag av länsstyrelsen genomförde kommunen under 1996 kompletterande inventeringar i området, som sammanställdes i rapporten "Torrbergstjärn – ett unikt naturskogsområde i Norrbottens kustland" (Jonsson 1996). Länsstyrelsen bedömde att området var av mycket högt regionalt värde och under 1997 inleddes därför arbetet med att bilda naturreservatet Torrbergstjärn.

I januari år 2000 fick länsstyrelsen kännedom om att det fanns långt framskridna planer på skogsavverkningar i det aktuella området. För att förhindra avverkningarna beslutades länsstyrelsen därför om ett interimistiskt förbud mot avverkningar inom det planerade reservatet.

I februari 2008 hade länsstyrelsen nått en överenskommelse med alla markägare som berörs av naturreservatet. De flesta markägare har ersatts genom att staten köpt den aktuella delen av fastigheten. För tre fastigheter har ersättningsfrågan istället lösts genom att en överenskommelse om intrångsersättning träffats mellan länsstyrelsen och markägaren.

Beslutet har föregåtts av samråd med Piteå kommun. I sitt yttrande framför kommunen viss generell kritik mot den rådande naturvårdspolitiken, men man konstaterar samtidigt att i det specifika ärendet kommer naturreservatsbildningen att innebära avsevärda förbättringar för områdets dragningskraft för bl a friluftsliv och turism.

Ärendet har också remitterats till Statens Geologiska Undersökning (SGU), Skogsstyrelsen, Bergsstaten och Försvarsmakten. Av dessa tillstyrker SGU reservatsbildningen medan Skogsstyrelsen, Bergsstaten och Försvarsmakten anger att de inte har något att erinra mot förslaget.

Även Semisjaur-Njarg sameby samt de markägare som ersatts genom intrångsersättning har getts tillfälle att yttra sig över förslaget. Av dessa har Hans Sandlund inkommit med yttrande som bl a berör ett förslag i skötselplanen om att flytta en skoterled i reservatet.

Länsstyrelsen
Norrbotten

BESLUT

7 (7)

Datum
2008-06-23

Diarienummer
511-11325-97

RegDOS ID
NR2013949

LÄNSSTYRELSENS BEDÖMNING

Området utgör en från naturvårdssynpunkt mycket värdefull naturskog som hyser en stor mångfald av växter och djur knutna till naturskogsmiljöer, bland annat många rödlistade arter. Området är också av stort värde för det rörliga friluftslivet. Skogsavverkningar och annan exploatering skulle innebära att områdets naturvärden äventyras. Med anledning av detta har frågan om bildande av ett naturreservat tagits upp.

Länsstyrelsen bedömer att ett naturreservat i det aktuella området är förenligt med kommunens översiktsplan och med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap miljöbalken.

Länsstyrelsen finner vid en vägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap 25 § miljöbalken att det för att skydda och bevara ovanstående naturvärden finns skäl att besluta om att bilda ett naturreservat i området samt att förordna om föreskrifter för att skydda området och att fastställa en skötselplan. För att uppnå det starka skydd som behövs för områdets naturvärden bör föreskrifterna bl a omfatta förbud mot exploateringsföretag och skogsbruk.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta beslut kan överklagas hos Regeringen (Miljödepartementet) enligt Bilaga 4.

DE SOM DELTAGIT I LÄNSSTYRELSENS BESLUT

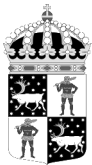
I detta ärende har beslut tagits av landshövding Per-Ola Eriksson efter föredragning av naturvårdshandläggare Per-Anders Jonsson. I den slutliga handläggningen av ärendet deltog även chefsjurist Patrik Havermann och chefen för naturvårdsenheten Ronny Edin.

Per-Ola Eriksson

Per-Anders Jonsson

Bilagor:

1. Karta över reservatet
2. Översiktskarta
3. Traktorstigens sträckning
4. Hur man överklagar
5. Skötselplan

Länsstyrelsen
Norrbotten

511-11325-97

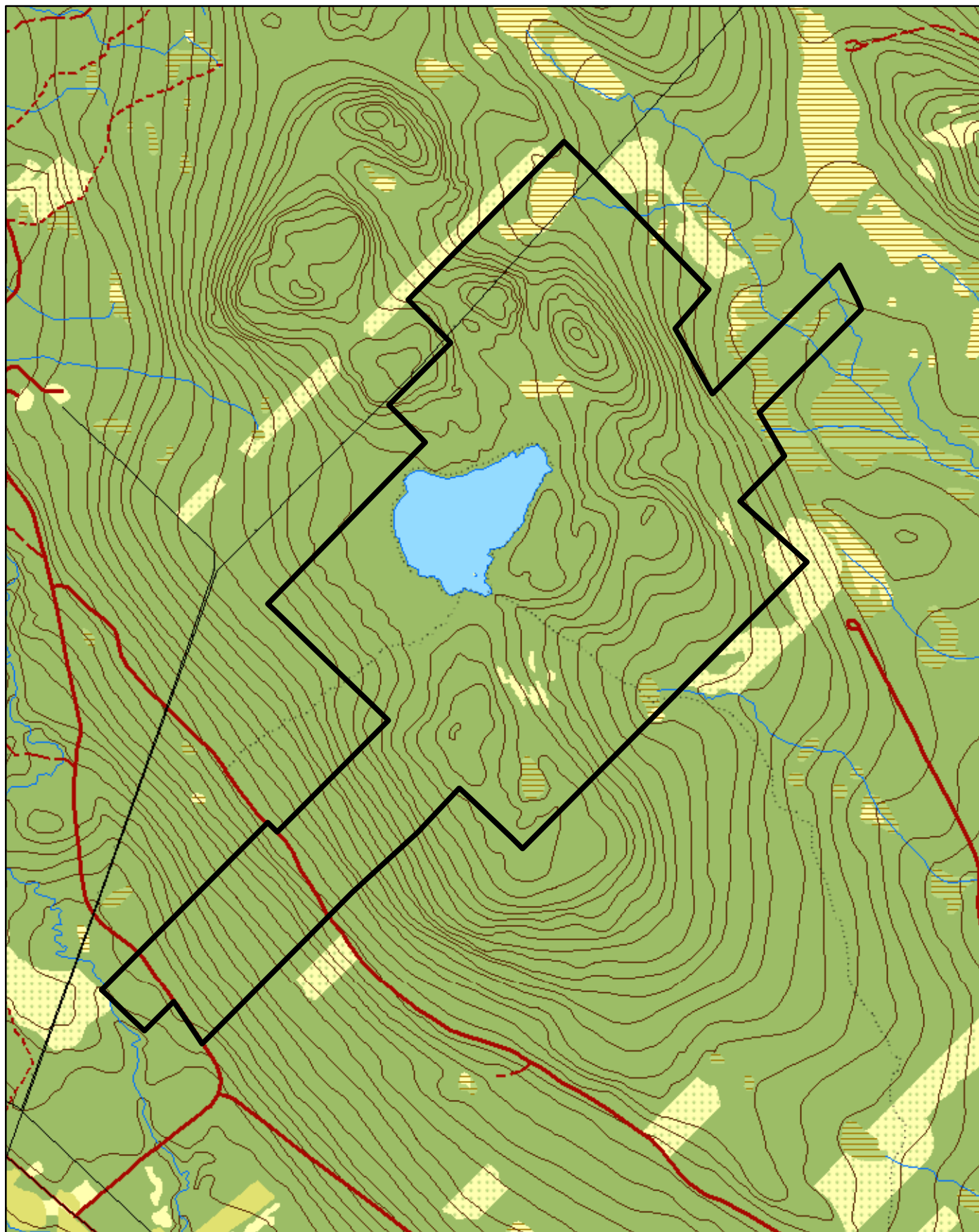
NR2013949

Bilaga 1

Naturreseptatet Torrbergstjärn

Area 345 ha

Skala 1:20 000

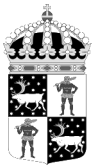

© Copyright Lantmäteriet 2007. Ur GSD - Produkter, ärende 106-2004/188

 Gräns för naturreseptatet

0 250 500 Meter

Naturreservatet Torrbergstjärn

Piteå kommun

Skala 1:100 000

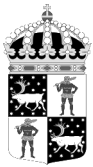
Länsstyrelsen
Norrbotten

© Copyright Lantmäteriet 2007. Ur GSD - Produkter, ärende 106-2004/188

 Gräns för naturreservatet

0 1 2 3 4 5 6 Kilometer

Länsstyrelsen
Norrbotten

511-11325-97

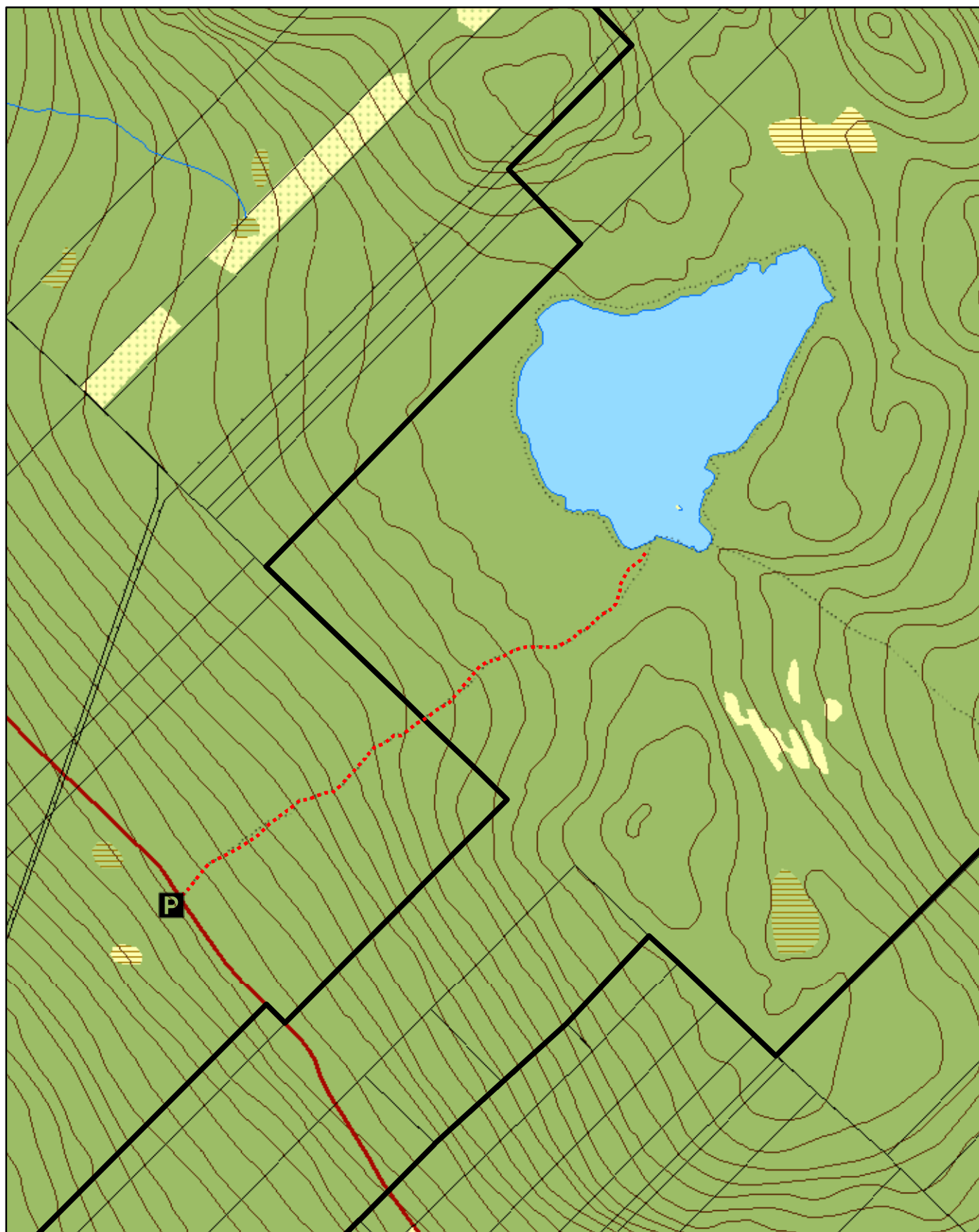
NR2013949

Bilaga 3

Naturreseptatet Torrbergstjärn

Piteå kommun

Skala 1:10 000

© Copyright Lantmäteriet 2007. Ur GSD - Produkter, ärende 106-2004/188

 Gräns för naturreseptatet

 Traktorstig

0 100 200 400 600 Meter

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Om Ni vill överklaga länsstyrelsens beslut ska Ni skriva till

Regeringen, Miljödepartementet. Ni ska skicka eller lämna in Ert överklagande till

Länsstyrelsen i Norrbottens län, 971 86 LULEÅ

För att Ert överklagande ska kunna prövas måste överklagandet ha kommit in till länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag Ni fick del av beslutet. Länsstyrelsen skickar därefter överklagandet till Regeringen, Miljödepartementet.

Ni ska i Ert överklagande ange

- * vilket beslut Ni överklagar (ärendets diarienummer och beslutsdag),
- * hur Ni vill att beslutet ska ändras och varför,
- * Ert namn, postadress och telefonnummer.

Ni ska underteckna Ert överklagande. Om Ni anlitar ombud kan istället ombudet underteckna överklagandet. I så fall ska fullmakt bifogas.

Om Ni behöver ytterligare upplysningar om hur man överklagar kan Ni vända Er till länsstyrelsen, telefon 0920 – 960 00.